

Литвин Олена Олександрівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української філології та історії, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, м. Харків, просп. Науки, 9 А, e-mail: elenasavvich@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-6740-0661>

Жовнір Ольга Миколаївна, старший викладач кафедри мовної підготовки і комунікації, Київський національний університет будівництва і архітектури, м. Київ, просп. Повітряних сил, 31, e-mail: o.zhovnir@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-3959-4593>

Маковії Марія Григорівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри мовної підготовки і комунікації, Київський національний університет будівництва і архітектури, м. Київ, просп. Повітряних сил, 31, e-mail: makovii.mg@knuba.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0001-5711-5202>

ЛІНГВІСТИЧНІ АСПЕКТИ МОВЛЕННЕВОЇ ГРАМОТНОСТІ: ВІД ТРАДИЦІЙНИХ ДО СУЧАСНИХ ВИМОГ

Анотація. Фундаментальною передумовою становлення соціально активної і духовно зрілої мовної особистості є формування високого рівня лінгвістичної компетенції, що передбачає вільне та нормативне володіння державною мовою. У зв'язку з цим пріоритетним завданням сучасної системи освіти стає розвиток і становлення особистості шляхом формування в неї високого рівня мовленнєвої грамотності. В умовах активної цифровізації вимоги до мовленнєвої грамотності розширюються. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій і перенесення значної частини професійної комунікації у віртуальний простір спричинили появу нових форм мовленнєвої взаємодії. Відповідно, метою статті було проаналізувати традиційні критерії мовленнєвої грамотності та новітні лінгвістичні стандарти. У ході дослідження було з'ясовано, що мовленнєву грамотність можна розглядати як здатність особистості правильно, доречно та ефективно використовувати мовні засоби в процесі спілкування, дотримуючись норм мови. Класичне розуміння мовленнєвої грамотності виходить за межі формального дотримання мовних правил, інтегруючи в собі ширший спектр комунікативних характеристик, як-от доречність і чистота мовлення. Рівень мовної культури визначається не лише нормативністю, але і прагматичною здатністю особистості гнучко трансформувати стиль і словниковий склад залежно від умов та мети комунікативного акту. Виокремлено основні лінгвістичні аспекти мовленнєвої грамотності, до яких віднесено нормативність, лексичну точність, граматичну правильність, стилістичну доречність, культуру мовлення. Наголошено на тому, що процес формування високого рівня мовленнєвої грамотності є довготривалим і базується на синергії професійного досвіду та перманентного вдосконалення лінгвістичних навичок. З огляду на динаміку соціокультурних трансформацій і відповідну еволюцію комунікативних стандартів, критично важливим аспектом є постійна актуалізація знань, спрямована на підтримання відповідності індивідуального мовлення сучасним нормативним вимогам. Проаналізовано основні трансформації, яких зазнали мовні норми під впливом поширення

інформаційно-комунікаційних технологій (використання скорочень та абревіатур, неологізмів, англіцизмів). Зроблено висновок, що мовленнєва грамотність у сучасному світі позбавлена статичності, адже вона безперервно трансформується під тиском суспільних зрушень та інтенсивної цифровізації. За таких умов традиційні норми мовної культури не втрачають своєї значущості, проте доповнюються новими вимогами, пов'язаними з особливостями онлайн-комунікації, швидкістю обміну інформацією та потребою в стислому та водночас змістовно точному висловлюванні думок. Подальше дослідження цієї проблематики сприятиме глибшому осмисленню шляхів формування високого рівня мовної культури особистості в умовах динамічного інформаційного простору.

Ключові слова: вища освіта, мовна компетентність, цифрове середовище, професійна комунікація, лінгвістичні особливості.

Lytvyn Olena, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the Department of Ukrainian Philology and History, Kharkiv National University of Economics named after Semen Kuznets, Kharkiv, Prospekt Nauki, 9 A, e-mail: elenasavvich@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-6740-0661>

Zhovnir Olha, Senior Lecturer of the Department of Language Training and Communication, Kyiv National University of Construction and Architecture, Kyiv, Air Force Avenue, 31, e-mail: o.zhovnir@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-3959-4593>

Makovii Mariia, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the Department of Language Training and Communication, Kyiv National University of Construction and Architecture, Kyiv, Air Force Avenue, 31, e-mail: makovii.mg@knuba.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0001-5711-5202>

LINGUISTIC ASPECTS OF SPEECH LITERACY: FROM TRADITIONAL TO MODERN REQUIREMENTS

Abstract. The fundamental prerequisite for the formation of a socially active and spiritually mature linguistic personality is a high level of linguistic competence, which entails free and normative mastery of the state language. In this regard, the priority task of the modern education system is to develop and form the personality by fostering a high level of speech literacy. In conditions of active digitalization, the requirements for speech literacy are expanding. The development of information and communication technologies and the transfer of a significant part of professional communication to virtual space have led to the emergence of new forms of speech interaction; accordingly, the article aimed to analyze the traditional criteria of speech literacy and the latest linguistic standards. During the study, it was found that speech literacy can be considered as the ability of a person to correctly, appropriately and effectively use language tools in the process of communication, adhering to the norms of the language. The classical understanding of speech literacy goes beyond the formal observance of language rules, integrating a wider range of communicative characteristics, such as appropriateness and purity of speech. The level of speech culture is determined not only by normativity but also by the individual's pragmatic ability to flexibly adapt style and vocabulary to the conditions and purpose of the communicative act. The main linguistic aspects of speech literacy are identified, which

include normativity, lexical accuracy, grammatical correctness, stylistic appropriateness, and speech culture. It is emphasized that the process of developing high speech literacy is long-term and relies on the synergy of professional experience and ongoing improvement of linguistic skills. Given the dynamics of sociocultural transformations and the corresponding evolution of communicative standards, a critically important aspect is the constant updating of knowledge to maintain the compliance of individual speech with modern normative requirements. The main transformations in language norms under the influence of the spread of information and communication technologies (the use of abbreviations and acronyms, neologisms, Anglicisms) are analyzed. The conclusion is that speech literacy in the modern world is unstable, as it is continuously transformed under the pressure of social shifts and intensive digitalization. In these conditions, traditional norms of language culture do not lose their significance. Still, they are supplemented by new requirements related to the features of online communication, the speed of information exchange, and the need for concise yet meaningfully accurate expression of thoughts. Further research into this issue will contribute to a deeper understanding of the ways in which an individual forms a high level of language culture in the conditions of a dynamic information space.

Keywords: higher education, language competence, digital environment, professional communication, linguistic features.

Постановка проблеми. Рівень мовленнєвої грамотності людини є детермінантою загального розвитку свідомості, саморефлексії і когнітивних механізмів, а також рівня опанування професійних знань. У лінгвістичному дискурсі мовленнєва грамотність розглядається в нерозривній єдності з мовною компетентністю – системою знань про внутрішньомовні норми, що забезпечують конструювання та трансформацію змістових одиниць. Для точного висловлення думок як в усній, так і в письмовій формах, необхідно вільно володіти словниковим запасом, граматикою та стилем мови. Це передбачає знання мови на всіх її рівнях від правильного вживання та наголошування слів до вміння розрізняти схожі за звучанням терміни (омоніми) чи близькі за значенням слова (синоніми). Окрім того, важливо вміти перефразувати думку, дотримуючись норм літературної мови, що є основою успішної практичної діяльності.

На сьогоднішній день, в умовах активної цифровізації, вимоги до мовленнєвої грамотності трансформуються та доповнюються новими аспектами. Зокрема, стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ) і перехід значної частини професійної комунікації у віртуальний простір зумовили появу специфічних форм мовленнєвої взаємодії. До того ж, когнітивний аспект грамотності в епоху «кліпового мислення» вимагає особливої уваги до логіко-змістової цілісності висловлювання. Здатність чітко формулювати думку в умовах обмеженого часу та простору (месенджери, соціальні мережі, ділова переписка) стає ключовим інструментом запобігання комунікативним девіаціям. Таким чином, традиційні норми мовленнєвої грамотності інтегруються з новими вимогами медіаграмотності, створюючи складну багаторівневу структуру сучасної лінгвістичної особистості.

Актуальним завданням у цьому контексті стає науковий аналіз трансформації мовних норм і виявлення механізмів їх адаптації до сучасних цифрових викликів. Це дозволить розробити ефективні методики підвищення рівня лінгвістичної компетенції, яка є фундаментальним чинником розвитку свідомого суспільства та збереження національної ідентичності у глобалізованому світі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема мовленнєвої грамотності перебуває у центрі уваги багатьох сучасних науковців. Зокрема, теоретичні засади мовної культури та мовних норм висвітлено у працях Л. Динікової [1], О. Карась [2] та О. Черноус [3]. Варто також відзначити внесок О. Чуприни, яка провела аналіз сутнісних характеристик мовної і мовленнєвої компетентностей та виокремила ключові вектори їхнього сучасного осмислення. Авторка також наголосила на тому, що лінгвістичні аспекти мовленнєвої грамотності сьогодні не можуть розглядатися ізольовано від комунікативного контексту, оскільки саме взаємодія мовної норми та її практичної реалізації визначає рівень когнітивного розвитку особистості [4]. Загалом, як зауважили Л. Мялковська, В. Стернічук та А. Яновець, розвиток сучасної філологічної думки підтверджує, що поглиблене вивчення мови як ключового засобу взаємодії неможливе без урахування комунікативно-прагматичних аспектів її функціонування [5].

Сучасні соціокультурні трансформації, що відбуваються на тлі інтенсивного впровадження цифрових технологій і необхідності подолання наслідків воєнних конфліктів, докорінно змінюють вимоги до мовленнєвої підготовки майбутніх фахівців. Відповідно, формування здатності фахівців до конструктивного діалогу в різних соціокультурних площинах стає фундаментом для забезпечення взаємоповаги та суспільного порозуміння. Так, питання формування комунікативної компетентності в освітньому та професійному середовищах досліджували М. Пентилюк, І. Гайдаєнко [6], Л. Гребенюк, І. Дубровіна, Н. Аніщенко [7], С. Дворянчикова та ін. [8].

Окрема увага в працях вітчизняних науковців приділяється стрімкій трансформації основних вимог до мовленнєвої грамотності та культури в умовах цифровізації. Зокрема, вагомий внесок у дослідження цього питання зробили Л. Кравець [9], М. Копчак, О. Грабельська, Н. Дроф'як [10].

Незважаючи на ґрунтовні дослідження культури мовлення, питання адаптації традиційних лінгвістичних норм до вимог швидкої цифрової комунікації та їхнього впливу на когнітивні механізми залишаються недостатньо висвітленими.

Метою статті є аналіз традиційних критеріїв мовленнєвої грамотності та новітніх лінгвістичних стандартів, а також виявлення чинників, що впливають на зміну мовної норми в умовах сучасного суспільства.

Виклад основного матеріалу. Актуальні суспільно-політичні трансформації в Україні та модернізація освітньої парадигми інтенсифікують процеси національного самовизначення, що зумовлює зростання вимог до мовленнєвої компетентності особистості. У контексті утвердження державної мови в усіх сферах суспільного буття особливої ваги набуває культура комунікативної взаємодії. Прагнення до багатогранного самовираження в сучасному соціумі постає потужним стимулом для індивідуального вдосконалення мовної культури й опанування високих стандартів мовленнєвої грамотності.

У тлумачному словнику української мови зазначається, що прикметник «мовленнєвий» походить від іменника «мовлення». У психолінгвістиці мовлення визначають як процес використання людиною мовних засобів із метою здійснення комунікації [2, с. 26]. Відповідно, мовленнєву грамотність можна розглядати як здатність особистості правильно, доречно й ефективно використовувати мовні засоби в процесі спілкування, дотримуючись норм мови. Традиційні аспекти мовленнєвої грамотності формують основу мовної культури особистості та забезпечують ефективну комунікацію відповідно до норм літературної мови. Вони передбачають не лише суворе дотримання літературних норм (граматичних, орфографічних, лексичних), але і високий рівень комунікативної компетентності: доречність, логічність, точність, стислість висловлювань і чистоту мовлення (рис. 1). Важливим є також вміння адаптувати мову до конкретної комунікативної ситуації.

Рис. 1. Основні лінгвістичні аспекти мовленнєвої грамотності
Джерело: узагальнено авторами за [11].

Однак на практиці мовлення не завжди відповідає цим вимогам. У процесі комунікації нерідко виникають різні мовні помилки, що свідчать про недостатній рівень мовленнєвої грамотності. Передусім, неграмотне мовлення, зокрема з лексичними помилками, часто зумовлене браком теоретичних знань, а також недостатньо сформованими навичками застосування цих знань у практичному мовленні, що свідчить про певні освітні прогалини. До об'єктивних причин можна віднести стрімкий потік інформації, з яким щодня стикається людина, значні обсяги текстових матеріалів і документів, а також наявність низькоякісних інформаційних джерел. Формування мовної грамотності потребує не лише знання правил української мови. Важливо також усвідомлювати типові мовні помилки, що трапляються в повсякденному та професійному спілкуванні. Їх розуміння допомагає підвищувати мовну культуру, адже такі приклади демонструють, як не варто будувати висловлювання.

Зараз мовленнєва грамотність є не просто сукупністю стандартних правил, а перетворюється на динамічну систему взаємопов'язаних навичок. Її розвиток виходить за межі індивідуального самовдосконалення, стаючи запорукою успішного функціонування всієї установи. Грамотне мовлення сприяє усуненню двозначностей у спілкуванні, запобігає виникненню конфліктних ситуацій та підвищує загальну прозорість і продуктивність ділових процесів. Формування високого рівня грамотності є тривалим процесом, який поєднує засвоєння професійного досвіду та систематичне вдосконалення мовних навичок. Оскільки суспільні зміни неминуче спричиняють зміни в комунікативних еталонах, критично важливим стає регулярне оновлення знань для відповідності актуальним вимогам мовного середовища [1, с. 31].

Становлення високого рівня мовленнєвої грамотності здобувачів вищої освіти є поступовим процесом, що реалізується через послідовні освітні рівні.

1. *Допрофесійна стадія.* Базується на особистісно орієнтованому навчанні та формуванні базової лінгвістичної спроможності як фундаменту подальшої коректності мовлення.

2. *Бакалаврський рівень.* Зосереджується на досконалому опануванні норм української літературної мови. На цьому етапі мовленнєва грамотність трансформується в професійний інструмент, що включає розуміння системних мовних закономірностей і реалізацію навичок фахової комунікації.

3. *Етап інтегративний (магістратура).* Передбачає вихід на науково-дослідний рівень володіння мовою. Грамотність тут виявляється через оперування поглибленими інноваційними знаннями, використання інформаційних технологій для верифікації мовних одиниць, а також остаточну систематизацію та верифікацію набутих комунікативних компетентностей.

Актуальні вектори розвитку мовленнєвої компетентності передбачають перехід від репродуктивного засвоєння лінгвістичних одиниць до формування адаптивних стратегій комунікації. У такому контексті фахова українська мова трансформується з об'єкта академічного вивчення в ефективний інструмент професійної діяльності. Це зумовлює диференціацію стилістичних і прагматичних параметрів мовлення залежно від галузі, наприклад, від точності формулювань в юридичній документації та лаконічності економічної звітності до комунікативної прозорості в медичній практиці (оформлення анамнезу, інформованої згоди) чи переконливості менеджерських презентацій.

Таким чином, формування мовленнєвої компетентності вимагає застосування комплексного підходу, в основі якого лежить усвідомлення мови не лише як системи граматичних правил, а як динамічного інструментарію комунікації. Для фахівця будь-якої галузі володіння мовними одиницями стає передусім способом ефективної верифікації думок і реалізації стратегічних комунікативних намірів [3, с. 105]. Діалектична єдність мови та мовлення зумовлює взаємозалежність цих процесів, оскільки стійкість мовленнєвих навичок прямо пропорційна рівню засвоєння фундаментальних мовних навичок.

З огляду на це, визначальною стає комунікативна спрямованість освітнього процесу в закладах вищої освіти (далі – ЗВО). Розвиток компетентності охоплює інтеграцію взаємопов'язаних видів мовленнєвої діяльності, які поділяються на рецептивні (аудіювання, читання) та продуктивні (говоріння, письмо) стратегії створення і розуміння текстів. Баланс між цими процесами є необхідною умовою для успішного опанування фахових навичок, що, своєю чергою, стимулює розвиток інтелектуальної активності та креативності особистості.

Повноцінне опанування мови вимагає обов'язкової імплементації теоретичних знань у практичну площину, що зумовлює особливу роль прагматичного підходу в сучасному освітньому середовищі. У цьому контексті прагматика зосереджується на посередницькій функції знаків і їхній актуалізації у реальних ситуаціях суспільної комунікації. На межі ХХ–ХХІ ст. у мовознавстві спостерігалось стрімке зростання інтересу до комунікативної прагматики, що змістило фокус дослідницької уваги на динаміку використання лінгвістичних і паралінгвістичних засобів, які репрезентують індивідуально-особистісні, інтенційні (потреби, мотиви, цілі) та ситуативні параметри повідомлення. Вивчення специфіки комунікативної поведінки в різних соціальних сферах стало одним із домінантних напрямів у таких гуманітарних дисциплінах, як соціолінгвістика, когнітивна лінгвістика, лінгвоконцептологія та дискурсологія. У свою чергу, на дослідженні діяльнісного аспекту спілкування (як усного, так і письмового) зосереджена прагмалінгвістика [5].

Епоха стрімкого розвитку комунікаційних технологій докорінно трансформувала моделі комунікативної поведінки людини. Якщо в період, що передував гіперінформаційному буму, досягнення прагматичних цілей спиралося переважно на вербальні засоби, то сучасність вимагає обов'язкового інтегрування візуального компонента в процес обміну інформацією. Світ став більш ілюстративним і демонстративним, що створює ризик дезорієнтації особистості в інформаційному просторі й утруднює досягнення комунікативних намірів. У цьому контексті прагмалінгвістика розглядає мовленнєву комунікацію як цілеспрямовану мовленнєву діяльність, спрямовану на взаємовплив комунікантів.

Ця глобальна зміна комунікативних пріоритетів безпосередньо вплинула на лінгвістичну структуру мовлення. Зокрема, українська мова зазнала суттєвих трансформацій під впливом цифровізації, що проявилось в поширенні неологізмів, аббревіатур, графічних елементів (емодзі, мемів) та інших засобів цифрового дискурсу. Комунікація на онлайн-платформах, таких як Telegram, Instagram чи TikTok, характеризується функціональною гібридизацією, де конвенційні письмові норми взаємодіють із розмовними конструкціями та візуальними кодами. Ця конвергенція мовних засобів спричиняє стрімку мовну

еволюцію, що проявляється в гнучкості морфосинтаксичних структур, ампліфікації семантичних значень і формуванні унікальних жанрових форм, притаманних віртуальному простору.

Мова цифрового середовища характеризується активними семантичними деформаціями, які виступають механізмом адаптації лексику до потреб віртуальної комунікації. Ключовими інструментами такої трансформації є:

1) метафоризація – вживання лексем для увиразнення емоційного підтексту (наприклад, лексема «згоріти» у значенні професійної або емоційної депресії);

2) епонімізація – утворення нових дієслів або іменників від назв брендів і технологічних сервісів («гуглити», «зумер»);

3) метонімічне перенесення – застосування номінацій для стислого узагальнення концептів («задонатити» – замість вираження «переказати кошти на підтримку діяльності/армії»);

4) розширення або звуження значення певного виразу (наприклад «френд», що у соціальних мережах означає не просто друг, а контакт у системі підписки).

Зазначені семантичні трансформації демонструють прагнення мовців до максимальної семантичної місткості при мінімальних часових витратах. Проте цей процес не обмежується лише лексичним рівнем. Він досягає своєї кульмінації у візуалізації комунікації, де емодзі фактично формують нову «граматику емоцій» і візуальний знак поступово витісняє вербальний, а оперативність передачі значення превалює над глибиною його мовного оформлення. Поширення такої практики свідчить про стійку тенденцію до стандартизації експресії, за якої емоційна взаємодія стає дедалі більше алгоритмізованою, а процеси інтерпретації – автоматичними та позбавленими контекстуальної варіативності [12, с. 266].

На синтаксичному рівні цифрова комунікація виявляє чітку тенденцію до лаконізації і спрощення структур. Яскравим проявом цієї тенденції є масове використання скорочень та аббревіатур в онлайн-комунікації («прив» – привіт, «норм» – нормально, «ясн» – ясно, «сек» – секунда) або ініціальні аббревіатури («мб» – мабуть, «дн» – день народження). Окрім того, спостерігається активне впровадження англіцизмів та їхніх похідних («ОК» – «добре» чи «згоден», «ПЛІЗ» – транслітерація англійського «please», «будь ласка»).

Економія мовних зусиль і прагнення до оперативності зумовлюють домінування простих, еліптичних конструкцій, які є найбільш ергономічними для сприйняття з екрана. Синтаксис електронних текстів максимально наближається до розмовного стилю, характеризуючись діалогічністю та високою експресивністю, проте загалом залишається в межах граматичної системи української мови [9, с. 20].

Хоча ці нововведення розширюють експресивні можливості мови, вони водночас створюють бар'єри для користувачів поза межами певного соціокультурного контексту. У відповідь на ці виклики в освітньому просторі зростає попит на цифрові ресурси, від мобільних застосунків до онлайн-курсів, які допомагають опанувати сучасну мовну динаміку. Так, наприклад, одним із таких інструментів є ресурс «Мова» – онлайн-платформа, спрямована на вдосконалення мовної грамотності та популяризацію сучасних норм української

мови. За допомогою цього ресурсу користувачі можуть засвоїти основні правила правопису, ознайомитися зі значенням нових фразеологізмів і синонімів, а також навчитися уникати поширених росіянізмів у мовленні.

Важливим ресурсом також є онлайн-курси на платформах EdEra та Prometheus, які пропонують безкоштовні освітні програми з української мови та культури мовлення. Вони охоплюють теми мовної культури, сучасних мовних норм, особливостей ділового та публічного мовлення, а також пропонують практичні вправи для закріплення знань. Такі курси сприяють формуванню навичок грамотного письмового й усного мовлення, а також допомагають користувачам краще орієнтуватися в динамічних процесах розвитку сучасної української мови.

У цілому, впровадження мультимедійних та інтерактивних інструментів у процес викладання української мови у ЗВО забезпечить інтенсифікацію мовленнєвої компетентності через симуляцію реальних професійних сценаріїв. Застосування методик моделювання онлайн-переговорів, розробки цифрових кейс-стаді й опрацювання медіаконтенту дозволить майбутнім фахівцям здобути практичний досвід комунікації, апробувати різні стратегії взаємодії та отримати миттєвий корекційний зворотний зв'язок [13, с. 36]. Подібна організація освітнього процесу сприятиме конвергенції аналітичних знань із практичними навичками, стимулюючи розвиток креативного підходу до професійної діяльності.

У сучасних умовах ЗВО виступають осередками соціального прогресу та центрами підготовки фахівців, здатних впроваджувати інновації та ефективно взаємодіяти з усіма учасниками освітнього процесу: науково-педагогічними працівниками, роботодавцями та партнерами. Водночас особливого значення набуває формування мовленнєвої грамотності як ключового елементу комунікативної компетентності, що забезпечує точність, доречність та ефективність професійного спілкування. Сучасна мовленнєва грамотність поєднує традиційні мовні норми з умінням адаптувати мовлення до цифрового середовища, враховуючи швидкі зміни лексики, стилістики та дискурсивних жанрів. Паралельно трансформації мови сприяє розвиток комп'ютерної лінгвістики та цифрових технологій, інтеграція яких в освітні програми дозволяє модернізувати інструментарій мовного вжитку, підвищувати мотивацію до опанування державної мови та водночас зберігати культурну і наукову спадщину в цифровому форматі. Такий комплексний підхід формує сучасного фахівця, здатного ефективно комунікувати в різноманітних професійних і цифрових контекстах.

Висновки. Отже, проведений аналіз традиційних критеріїв мовленнєвої грамотності та сучасних лінгвістичних стандартів засвідчив, що мовна норма є динамічним явищем, яке постійно змінюється під впливом суспільних, культурних і технологічних чинників. За таких умов традиційні норми мовної культури не втрачають своєї значущості, проте доповнюються новими вимогами, пов'язаними з особливостями онлайн-комунікації, швидкістю обміну інформацією та потребою в стислому і водночас змістовно точному висловлюванні думок.

З огляду на це, методологія викладання мови у ЗВО має бути гнучкою, релевантною запитам сьогодення та максимально інтегрованою в реальні комунікативні сценарії. Кінцевою метою такої підготовки майбутніх фахівців має бути не просто теоретичне засвоєння мовних норм, а перетворення мови на функціональний інструмент професійної взаємодії. Це дозволить майбутньому фахівцеві не лише ефективно транслювати власні ідеї, але і конструювати успішний професійний імідж, що відповідає сучасним вимогам конкурентного середовища.

Перспективним напрямком подальших досліджень може стати аналіз трансформацій мовної системи під дією цифровізації, а також дослідження міжмовної інтерференції і специфіки функціонування української мови в глобальному цифровому просторі.

Література:

1. Динікова Л. Ш. Культура мови у сучасному діловому спілкуванні. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. 2025. № 6. С. 28–32. DOI: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2025.6.1/05> (дата звернення: 05.03.2026).
2. Карась О. Мовленнєва культура—основа розвитку і становлення української мовної особистості. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. № 2 (28). С. 25–31. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/28.208627> (дата звернення: 05.03.2026).
3. Черноус О. В. Мовна компетентність у контексті фахової та наукової діяльності: теоретичний огляд. *Центральноукраїнський вісник права та публічного управління*. 2025. № 4. С. 103–109. DOI: <https://doi.org/10.32782/cuj-2025-4-13> (дата звернення: 05.03.2026).
4. Чуприна О. Мовна та мовленнєва компетентність у сучасному національному науковому дискурсі. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. № 50. С. 433–438. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/50-68> (дата звернення: 05.03.2026).
5. Linguistic and pragmatic aspects of communication in the modern media world / L. Mialkowska et al. *Multidisciplinary Science Journal*. 2024. № 6. DOI: <https://doi.org/10.31893/multiscience.2024ss0709> (дата звернення: 05.03.2026).
6. Пентилюк М. І., Гайдаєнко І. В. Мовна особистість студента-філолога як суб'єкта професійної підготовки. *Слобожанський науковий вісник*. 2025. № 9. С. 136–142. DOI: <https://doi.org/10.32782/philspu/2025.9.25> (дата звернення: 05.03.2026).
7. Гребенюк Л. В., Дубровіна І. В., Аніщенко Н. В. Чинники формування комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2023. № 4 (91). С. 56–61. DOI: [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2023-4\(91\)-56-61](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2023-4(91)-56-61) (дата звернення: 05.03.2026).
8. Principles of the development of academic integrity and critical thinking among philology students / S. Dvorianchykova et al. *Revista Eduweb*. 2023. Vol. 17, No. 4. P. 105–116. DOI: <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2023.17.04.11> (дата звернення: 05.03.2026).
9. Кравець Л. В. Українська мова в епоху цифрової комунікації: тенденції, зміни, перспективи. *Слобожанський науковий вісник*. 2025. № 12. С. 18–22. DOI: <https://doi.org/10.32782/philspu/2025.12.3> (дата звернення: 05.03.2026).
10. Копчак М. М., Грабельська О. В., Дроф'як Н. І. Лінгвістичні трансформації в цифрову епоху: вплив цифровізації на сучасні комунікаційні практики. *Закарпатські філологічні студії*. 2025. № 2 (39). С. 9–14. DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2025.39.2.1> (дата звернення: 05.03.2026).
11. Шевченко І. М. Наукове мовлення: лінгвістичні і педагогічні аспекти. *Scientific notes of Junior Academy of Sciences of Ukraine*. 2024. № 2 (30). С. 137–148. DOI: <https://doi.org/10.51707/2618-0529-2024-30-14> (дата звернення: 05.03.2026).

12. Гарбар М. А., Василенко Г. В., Склярєнко О. Б. Дослідження соціолінгвістичних змін у мовах під впливом цифрових комунікаційних платформ. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. 2025. № 4. С. 263–269. DOI: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2025.4.2/41> (дата звернення: 05.03.2026).

13. Дзинглюк О. С., Коробко Т. О., Шотурма Н. В. Мовленнєва компетентність як основа професійного спілкування: українська мова в професійному контексті. *Закарпатські філологічні студії*. 2025. № 1 (42). С. 33–37. DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2025.42.1.5> (дата звернення: 05.03.2026).

References:

1. Dynikova, L. Sh. (2025). Kultura movy u suchasnomu dilovomu spilkuванні [Language culture in modern business communication]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho - Scientific Notes of the V. I. Vernadsky TNU*, 6, 28–32. DOI: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2025.6.1/05> [in Ukrainian].

2. Karas, O. (2020). Movlennєva kultura–osnova rozvytku i stanovlennia ukrainskoi movnoi osobystosti [Speech Culture – the Basis of the Development and Formation of the Ukrainian Language Personality]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk - Current Issues in the Humanities*, 2(28), 25–31. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/28.208627> [in Ukrainian].

3. Chornous, O. V. (2025). Movna kompetentnist u konteksti fakhovoi ta naukovoї diialnosti: teoretychnyi ohliad [Language competence in the context of professional and scientific activity: a theoretical review]. *Tsentrlnoukrainskyi visnyk prava ta publichnoho upravlinnia - Central Ukrainian Bulletin of Law and Public Administration*, 4, 103–109. DOI: <https://doi.org/10.32782/cuj-2025-4-13> [in Ukrainian].

4. Chupryna, O. (2022). Movna ta movlennєva kompetentnist u suchasnomu natsionalnomu naukovomu dyskursi [Language and speech competence in modern national scientific discourse]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk - Current issues of the humanities*, 50, 433–438. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/50-68> [in Ukrainian].

5. Mialkowska, L., Sternichuk, V., Yanovets, A., Hubina, A., Kyseliuk, N., Zabiіaka, I., & Kriukova, Y. (2024). Linguistic and pragmatic aspects of communication in the modern media world. *Multidisciplinary Science Journal*, 6. <https://doi.org/10.31893/multiscience.2024ss0709>

6. Pentyliuk, M. I., & Haidaienko, I. V. (2025). Movna osobystist studenta-filoloha yak subiekta profesiinoї pidhotovky [Linguistic personality of a philologist student as a subject of professional training]. *Slobozhanskyi naukovyi visnyk - Slobozhanskyi naukovyi visnyk*, 9, 136–142. DOI: <https://doi.org/10.32782/philspu/2025.9.25> [in Ukrainian].

7. Hrebenuk, L. V., Dubrovina, I. V., & Anishchenko, N. V. (2023). Chynnyky formuvannia komunikatyvnoi kompetentnosti здobuvachiv vyshchoї osvity [Factors of formation of communicative competence of higher education students]. *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti - Education and development of gifted personality*, 4 (91), 56–61. DOI: [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2023-4\(91\)-56-61](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2023-4(91)-56-61) [in Ukrainian].

8. Dvorianchykova, S., Bondarchuk, J., Syniavska, O., Pshenychna, I., & Zahorulko, M. (2023). Principles of the development of academic integrity and critical thinking among philology students. *Revista Eduweb*, 17(4), 105–116. <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2023.17.04.11>

9. Kravets, L. V. (2025). Ukrainska mova v epokhu tsyfrovoy komunikatsii: tendentsii, zminy, perspektyvy [Ukrainian language in the era of digital communication: trends, changes, prospects]. *Slobozhanskyi naukovyi visnyk - Slobozhanskyi naukovyi visnyk*, 12, 18–22. DOI: <https://doi.org/10.32782/philspu/2025.12.3> [in Ukrainian].

10. Kopchak, M. M., Hrabelska, O. V., & Drofiak, N. I. (2025). Lihvistychni transformatsii v tsyfrovu epokhu: vplyv tsyfrovizatsii na suchasni komunikatsiini praktyky [Linguistic Transformations in the Digital Age: The Impact of Digitalization on Modern Communication Practices]. *Zakarpatski filolohichni studii - Transcarpathian Philological Studies*, 2(39), 9–14. DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2025.39.2.1> [in Ukrainian].

11. Shevchenko, I. M. (2024). Naukove movlennia: lihvistychni i pedahohichni aspekty [Scientific speech: linguistic and pedagogical aspects]. *Scientific notes of Junior Academy of Sciences of Ukraine*, 2 (30), 137–148. DOI: <https://doi.org/10.51707/2618-0529-2024-30-14> [in Ukrainian].

12. Harbar, M. A., Vasylenko, H. V., & Sklyarenko, O. B. (2025). Doslidzhennya sotsiolingvistychnykh zmin u movakh pid vplyvom tsyfrovyykh komunikatsiynykh platform [Research on sociolinguistic changes in languages under the influence of digital communication platforms]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernads'koho - Scientific Notes of the V. I. Vernadsky TNU*, 4, 263–269. DOI: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2025.4.2/41> [in Ukrainian].

13. Dzynhliuk, O.S., Korobko, T.O., & Shoturma, N.V. (2025). Movlennieva kompetentnist yak osnova profesiinoho spilkuвання: ukrainska mova v profesiinomu konteksti [Speech competence as a basis of professional communication: Ukrainian language in a professional context]. *Zakarpatski filolohichni studii - Transcarpathian Philological Studies*, 1 (42), 33–37. DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2025.42.1.5> [in Ukrainian].